

Аналіз ринку свідчить, що продукція, яку виготовляють і споживають, все більше і більше ускладнюється: кожному окремому її виду надається все більше і більше корисних властивостей. У зв'язку із цим під час придбання продукції споживачеві потрібно врахувати значну кількість показників, що характеризують її властивості.

В умовах сучасного ринку споживачу одночасно пропонується до декількох десятків різновидів продукції одного і того самого призначення. Якщо врахувати, що її якість характеризується множиною різних показників, то легко зрозуміти, наскільки важко споживачеві вибрати продукцію за рівнем якості. Причому вибір споживачем тої чи іншої продукції зумовлюється не кількісними розрахунками, а здійснюється на основі набутого досвіду, часто підсвідомо і має евристичний характер. Подібний евристичний підхід характерний і для виробника, який вимушений попередньо оцінювати якість своєї продукції для того, щоб визначити її конкурентоспроможність і можливість збуту. Між іншим, забезпечення високого рівня якості продукції стає інколи єдиним засобом збереження своїх позицій на ринку збуту.

Прискорення науково-технічного прогресу призвело до зменшення періодів між змінами типів продукції, що утруднює оцінювання якості продукції. До порівняно недавнього часу періоди між змінами типів одного виду продукції були довгими, що давало змогу мати достовірну інформацію про якість продукції, оскільки ця інформація ґрунтувалася на багаторічному досвіді її експлуатації споживачем. Сьогодні для деяких видів продукції, що швидко прогресують, наприклад, для мікроелектронних виробів цей період значно зменшився і дорівнює 1–3 роки, а інколи і ще менше, що явно недостатньо для одержання достовірної інформації про якість.

У цих умовах споживачеві важко вибрати і оцінити якість купованої продукції, а виробнику – визначити рівень якості продукції, що виготовляється, і прогнозувати попит на неї.

Однією з головних проблем подальшого прогресу суспільства, прискорення переведення економіки на шлях інтенсивного розвитку є проблема підвищення якості. Вона охоплює усі аспекти господарської діяльності. Високий рівень якості – це збереження праці та матеріальних ресурсів, збільшення експортних можливостей, а врешті-решт краще, повніше задоволення потреб суспільства.

Найпродуктивніший шлях підвищення якості – керування нею, тобто підвищення якості в заданих розмірах та в задані терміни. Але цілком очевидно, що для того, щоб планувати, контролювати та стимулювати підвищення якості (інакше кажучи – керувати таким підвищенням), необхідно, насамперед, надійно оцінити якість, причому оцінити її за сукупністю усіх показників, що її характеризують. Це означає, що необхідно мати достатньо повну та надійну інформацію про якість. Однак, крім вичерпності та надійності, інформація про якість повинна мати ще одну важливу ознаку – вона повинна мати кількісну форму вираження, як найзручнішу для використання в сучасних системах управління. Ось чому останні 30–40 років відбувається становлення кваліметрії – нової наукової дисципліни, яка вивчає методологію та проблематику розроблення комплексних кількісних оцінок якості найрізноманітніших об'єктів – предметів та (або) процесів.

Якість готової продукції визначають двома факторами – якістю розробки (якістю проекту, за яким виготовляється продукція) та якістю створення продукції (тобто відповідністю використаних під час виготовлення продукції технологічних операцій проекту, нормам, технічним умовам тощо). Але не можна твердити, що в реальних умовах розробки та функціонування систем управління якістю обом цим факторам приділяють однакову увагу. На теперішній стадії розроблення таких систем і у нас в країні, і за кордоном, говорячи про управління якістю, передусім мають на увазі якість роботи, створення продукції (а не якість розробки). Це положення повною мірою можна зарахувати і до сфери нематеріального виробництва, яким є мистецтво та культура.

Є сенс вважати, що проблема вимірювання та кількісного оцінювання якості продукції нині є вузловою проблемою усієї науки про якість продукції.

Тому цілком природно, що наука про кількісне оцінювання якості – кваліметрія – все частіше привертає увагу наукових співробітників та спеціалістів, зайнятих у різних сферах виробництва.

На жаль, до недавнього часу цю дисципліну практично не викладали у вищих навчальних закладах країни, і не тільки студентство, але й широкі верстви населення недостатньо інформовані в цій галузі.